

Gələn il pensiyaların orta aylıq məbləği artacaq

Noyabrın 4-də Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət və iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitələrinin birgə iclası keçirilib. Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, iclasda 6 məsələ - birinci oxunuşda təqdim olunan "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında", "İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında", "Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında", "Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında", "Sosial sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə, "İşsizlikdən sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri müzakirə olunub.

Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında müasir Azərbaycan dövləti öz tarixinin ən şərəfli, ən qüdrətli dövrünü yaşayır. Ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimiz tam təmin edilib, azad Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə nəhəng infrastruktur layihələri icra olunur, sosial islahatlar uğurla davam etdirilir. Aparılan islahatlar nəticəsində 2018-2023-cü illər ərzində orta aylıq əməkhaqqı 70 faiz, minimum əməkhaqqı 2,7 dəfə, minimum pensiya 2,5 dəfə, orta aylıq pensiya 2,1 dəfə, sosial müavinətlər və təqaüdlər üzrə xərclər 5 dəfə, median əməkhaqqı 2,1 dəfə, əməkhaqqı fondu 2,6 dəfə artmış, ehtiyac meyarı yaşayış minimumuna çatdırılmışdır.

Diqqətə çatdırılıb ki, "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında" qanun layihəsi "Büdcə sistemi haqqında" qanunun tələblərinə və digər normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq hazırlanıb. Fondun 2024-cü il üçün gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla 6 milyard 919,9 milyon manat proqnozlaşdırılır ki, bu da cari ilin büdcəsinə nisbətən 651,9 milyon manat və ya 10,4 faiz çoxdur.

Fondun gəlirlərinin 5 milyard 288,1 milyon manatın, yaxud 76,4 faizinin məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmalar hesabına formalaşması proqnozlaşdırılır ki, bu da cari ildəkindən 10,5 faiz, yaxud 504,5 milyon manat çoxdur. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmaların 64,0 faizi qeyri-büdcə sektorunun, 36,0 faizi isə büdcədən maliyyələşən təşkilatların hesabına təmin ediləcək.

2024-cü ildə fondun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait 1 milyard 392 milyon manat proqnozlaşdırılır və bu 2023-cü il üzrə təsdiqlənmiş transfert məbləğindən 75,8 milyon manat və ya 5,2 faiz azdır.

Qeyd edilib ki, fondun gələn il proqnozlaşdırılan ümumi xərclərinin 96,6 faizini və ya 6 milyard 681 milyon 580 min manatını əhəliyə ödənişlər təşkil edəcək. Əhəliyə ödənişlər üzrə xərclərin 6 milyard 500 milyon manatı əmək pensiyalarının, 181,6 milyon manatı isə məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına verilən müavinətlərin payına düşür.

Bildirilib ki, əmək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin 2024-cü ildə 483 manat olacağı proqnozlaşdırılır. Növbəti ildə yaşa görə pensiyaların orta aylıq məbləğinin cari ildəki 466 manatdan 50 manat artaraq 516 manata, əlilliyə görə pensiyaların orta aylıq məbləğinin cari ilin sonuna gözlənilən 367 manatdan 43 manat artaraq 410 manata, ailə başçısını itirməyə görə pensiyaların orta aylıq məbləğinin isə cari ilin sonuna gözlənilən 407 manatdan 47 manat artaraq 454 manata yüksəlməsi proqnozlaşdırılır. Cari və növbəti illərdə əvəzetmə əmsalı, yəni orta aylıq pensiya məbləğinin orta aylıq əməkhaqqı məbləğinə nisbəti müvafiq olaraq 46,8 faiz və 49,3 faiz olmaqla Avropa Sosial Xartiyasının tələblərinə cavab verəcək.

Komitə sədri nəzərə çatdırıb ki, "Əmək pensiyaları haqqında" qanuna edilmiş dəyişikliyə əsasən, pensiyaçıların sosial rifahının qorunması məqsədilə ölkə Prezidentinin müvafiq sərəncamı ilə təsis edilmiş əmək pensiyaçılarına ödənilən maddi yardımlar 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən pensiyaların tərkibinə daxil edilərək indeksləşdirilmişdir.

2024-cü ildə məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına ödənilən əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə, hamiləliyə və doğuma görə, uşağın anadan olmasına görə, 3 yaşına çatanadək uşaqlara qulluğa görə və dəfn üçün müavinətlərin maliyyələşdirilməsinə 181,6 milyon manat vəsait nəzərdə tutulur. Bu, cari ilin təsdiqlənmiş proqnozuna nisbətən 6,6 faiz, yaxud 11,2 milyon manat çoxdur.

Sonra Musa Quliyev "İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında" qanun layihəsi barədə danışıb. O bildirib ki, 2024-cü ildə fondun gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla 238 milyon manat nəzərdə tutulur ki, bu da cari ildəkindən 20,3 milyon manat, yaxud 9,3 faiz çoxdur. Diqqətə çatdırılıb ki, İşsizlikdən Sığorta Fondunun gəlirlərinin 179,98 milyon manatı, yaxud 75,6 faizi işsizlikdən sığorta haqları üzrə yığımın, 57,95 milyon manatı, yaxud 24,4 faizi isə cari ilin sonuna qədər istifadə olunmamış vəsait hesabına formalaşacaq. Sığorta haqları üzrə yığımın 74,8 faizi qeyri-büdcə sektorunun payına düşəcək.

Növbəti ildə fondun xərcləri 13 istiqaməti əhatə edəcək. Xərclərin 30,7 faizi özünüməşğulluq tədbirlərinin, 23,1 faizi məşğulluq xidməti orqanının saxlanması, 18,9 faizi sosial sahədə xidmətlərin əməkhaqqının müstəqilliyi, 14,7 faizi peşə hazırlığı və əlavə təhsilin təşkili xərclərinin maliyyələşməsinə yönəldiləcək.

Cari illə müqayisədə 2024-cü ildə işsizliyə görə sığorta ödənişləri xərclərinin 4 milyon manat, yaxud 26,6 faiz, peşə hazırlığı və əlavə təhsilin təşkili xərclərinin 13 milyon manat, yaxud 37 faiz, sosial iş yerlərində işçilərin əməkhaqlarının bir hissəsinin ödənilməsi xərclərinin 2 milyon manat, yaxud 50 faiz artırılması, özünüməşğulluq tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi xərclərinin 14,5 milyon manat, yaxud 16,6 faiz azaldılması nəzərdə tutulur.

Komitə sədri Musa Quliyev gündəlikdəki digər məsələləri təqdim edərək, bildirib ki, "Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında" qanun layihəsinə uyğun olaraq, 2024-cü il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə 270 manat, əmək qabiliyyətli əhəli üçün 287 manat, pensiyaçılar üçün 222 manat, uşaqlar üçün 235 manat məbləğində müəyyən edilir.

Qeyd edilib ki, "Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında" qanun layihəsində ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə növbəti il üçün ehtiyac meyarının həddi 270 manat məbləğində nəzərdə tutulur.

Sonra Musa Quliyev "Sosial sığorta haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi ilə bağlı məlumat verib. Sənədə əsasən, sığortaolunanın seçim hüququ ilə ərzində yarandıqda hüququn yarandığı gündən 15 gün ərzində öz seçimi barədə yazılı məlumatı sığortaedənə təqdim edir və məcburi dövlət sosial sığorta haqqının minimum aylıq əməkhaqqı məbləğinin dörd misli miqdarından hesablanması seçim hüququnun yarandığı gündən etibarən tətbiq edilir. Eyni zamanda sığortaolunan seçim hüququnu itirdikdə, məcburi dövlət sosial sığorta haqqının minimum aylıq əməkhaqqı məbləğinin dörd misli miqdarından hesablanması seçim hüququnun itirildiyi gündən etibarən dayandırılır. Bununla yanaşı, layihədə qanunun 14.8-ci maddəsinin əmək müqaviləsi əsasında işləyən işçilərə münasibətdə tətbiqi ilə bağlı dəqiqləşdirmə aparılıb.

Komitə sədri "İşsizlikdən sığorta haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə dair qeyd edib ki, təklif olunan düzəlişlər işsizlikdən sığorta haqqı ala biləcək vətəndaşların kateqoriyasının genişləndirilməsinə, sığorta stajının azaldılmasına və uşaqlara görə əlavə ödənişlərə qoyulan məhdudiyyətin aradan qaldırılmasına xidmət edir.

Sonra İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili müzakirəyə təqdim olunan qanun layihələri ilə bağlı fikirlərini bildirib. Komitə sədri qeyd edib ki, DSMF-nin xərcləri dövlət büdcəsi xərclərinin təxminən 20 faizinə bərabər olmaqla 1 milyondan çox insana xidmət edir. Layihələrdə DSMF-nin gəlirlərinin növbəti ildə təxminən 10 faiz artırıldığını deyən komitə sədri bu təklifin gələn ildə iqtisadi artımla bağlı gözləntilərə uyğun olduğunu bildirib.

İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında komitə sədri müsbət rəyini bildirərək, məşğulluğun təmini ilə bağlı daha çox vəsaitlərin sərf olunmasını, vətəndaşların peşə hazırlığı və əlavə təhsilin təşkili kimi tədbirlərin daha geniş və səmərəli şəkildə həyata keçirilməsini müsbət qiymətləndirib.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev DSMF-nin büdcəsinin ümumi büdcənin 10,4 faizini təşkil etdiyini söyləyib. Burada məcburi dövlət sosial sığorta üzrə gəlirlərin 11 faiz proqnozla artırıldığını və onun daxilində qeyri-büdcə sektorunun 13 faiz artırıldığını söyləyib. Növbəti ildə cari ildəkindən 5 faiz, yəni 76 milyon manat az olaraq, dövlət büdcəsindən transfert ediləcək. Bu o deməkdir ki, DSMF-nin büdcəsində dövlət büdcəsindən ödənilən vəsaitin həcmi cəmi 20 faiz təşkil edir, 80 faiz isə sosial sığorta haqları hesabına yığılan vəsaitdir. Bu, DSMF-nin müstəqilliyi, maliyyə dayanıqlığı və gələcək inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Nazir bildirib ki, əmək pensiyalarının maliyyələşdirilməsi üçün 10 faizdən daha çox vəsait nəzərdə tutulub. Yaradılmış sığorta ehtiyatı, onun investisiyaya yönəldilməsi məsələsi ilə bağlı qeyd edilib ki, bu ilin avqust ayından başlayaraq, noyabrın 1-dək 600 milyon manat artıq yerləşdirilib. Bu investisiyadan gələn gəlirlər pensiya və sosial islahatlara, şəhid ailələrinin, müharibə əlillərinin təminatına və digər sosial məqsədlərə yönəldiləcək.

Sahil Babayev İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcəsi ilə bağlı fikirlərini açıqlayaraq, bildirib ki, qarşıdakı dövrdə əsas məsələlərdən biri qeyri-büdcə təşkilatlarından daxilolmaların artırılmasıdır və növbəti ildə bu göstərici 17 faizdən

çox planlaşdırılır. O, fondun büdcəsində hər il ehtiyatın yarandığını və bunun proqnozlaşdırılan gəlirdən artıq yığılan gəlirlə bağlı olduğunu deyib. Qeyd edib ki, işə düzəltmə ilə bağlı işlər daha da aktivləşib və son 5 il ərzində ümumilikdə 1 milyon vətəndaşa məşğulluq xidməti göstərilib. O, işsizliyə görə sığorta ödənişləri ilə bağlı artımın nəzərdə tutulduğunu söyləyib.

Daha sonra nazir Sahil Babayev növbəti ildə yaşayış minimumu, ehtiyac meyarının həddi, habelə "Sosial sığorta haqqında" və "İşsizlikdən sığorta haqqında" qanunlarda nəzərdə tutulan dəyişikliklər barədə danışıb.

İclasda Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun və İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2024-cü il üçün büdcə layihələrinə dair rəyləri təqdim edib.

Sonra iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Ələkbərov çıxış edib. O, təqdim olunan büdcə layihələrinin Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il əqədər dövrü əhatə edən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasına uyğun olaraq hazırlandığını söyləyib, əhalinin maddi rifahının yüksəldilməsi istiqamətində bütün sahələrdə görülən işlərin vacibliyini qeyd edib.

Nazir müavini bildirib ki, ötən ilin büdcə göstəriciləri, həm dövlət və icmal büdcələri, həm də DSMF və İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcələri yaxşı səviyyədə icra olunub. Ölkə başçısının rəhbərliyi ilə son illərdə aparılan islahatların iqtisadiyyatın dayanıqlılığını təmin etməsi buna imkan yaradıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, sosial sığorta yığımı üzrə artım dinamikası müşahidə olunur. Belə ki, bu ilin 9 ayı ərzində dövlət sosial sığortası üzrə daxilolmaların proqnozu 109 faiz icra olunub və 3,8 milyard manat vəsait toplanıb. İşsizlikdən sığorta üzrə daxilolmaların proqnozu 112 faiz icra olunub, bu daxilolmalar 15 faizdən çox artıb. İcbari tibbi sığorta haqları üzrə daxilolmaların proqnozu 106 faiz icra olunub və 683 milyon manat vəsait daxil edilib.

Sahib Ələkbərov təqdim olunan büdcə proqnozlarının yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsi üçün gələcəkdə daha yaxşı imkanların olacağını söyləyib.

Dövlət Statistika Komitəsi sədrinin müavini Yusif Yusifov 2024-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsi və büdcə zərfinə daxil olan sənədlər, o cümlədən DSMF-nin və İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcə layihələrinə Dövlət Statistika Komitəsində baxıldığını, bununla bağlı informasiya təminatının həyata keçirildiyini və vaxtılı vaxtında rəqəmlərin təqdim edildiyini, habelə müxtəlif proqnozların sənədlərinin hesablanması üçün istifadə olunan rəqəmlərin yoxlanıldığını və heç bir fərqin olmadığını bildirib.

Sonra təqdim olunan sənədlər ətrafında müzakirələr aparılıb.

Parlamentin komitə sədrlərinin müavinləri Mələhət İbrahimqızı, Əli Məsimli, üzvləri Vüqar Bayramov, Rüfət Quliyev, Arzu Nağıyev, İlham Məmmədov, Soltan Məmmədov, Aydın Hüseynov, Jalə Əliyeva, Ziyad Səmədzadə, Sevinc Hüseynova çıxış ediblər, qanun layihələri barədə fikirlərini və qeydlərini diqqətə çatdırıblar.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev deputatların suallarını cavablandıraraq, qaldırılan məsələlərə aydınlıq gətirib.

Müzakirələrin sonunda gündəliyə daxil edilən qanun layihələri birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına təvsiyə olunub.